

Õiguskantsler

Kodanikuühendus
Eesti Metsa Abiks
lindamari@eestimetsaabiks.ee

Meie 07.06.2019 nr 7-4/190856/1902927

Looduskaitseaduse rakendamine

Austatud Linda-Mari Väli

Palusite õiguskantsleril hinnata, kas looduskaitseaduse (LKS) § 55 lõike 6¹ rakendamiseks piisab olemasolevatest normidest.

Keskkonnaametil on võimalik seada lindude pesitsusajal kavandatud raiete tegemiseks metsateatisele põhjendatud ja proportsionaalseid lisatingimusi (sh ajalisi piiranguid). Seega leian, et LKS-s toodud eesmärkide saavutamiseks on vajalikud normid olemas.

Looduskaitseaduse eesmärk on tagada loodusliku mitmekesisuse säilimine ([LKS](#) § 1 p 1) ja ka metsaseaduse (MS) eesmärk on muu hulgas tagada metsaelustiku mitmekesisus ([MS](#) § 2 lg-d 1 ja 2). Riigikogu täiendas 2008. aastal looduskaitseadust ning lisas sinna normi, millega on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ja lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade kasvatamise ajal ([LKS](#) § 55 lg 6¹). Lindude tahtlik häirimine pesitsemise ja poegade kasvatamise ajal on lubatud üksnes hädakaitseks ([LKS](#) § 55 lg 3 p 1 ja lg 6¹ p 2). Keskkonnaamet võib anda loa pesade ja munade hävitamiseks, kahjustamiseks, kõrvaldamiseks või muud moodi lindude tahtlikuks häirimiseks elanikkonna või lennuohutuse huvides. Loa võib anda ka siis, kui see on vajalik oluliste põllumajanduskultuuride või põllumajandusloomade, kalakasvatuse või muu olulise vara kahjustamise vältimiseks või õppe- või teadusotstarbel ([LKS](#) § 55 lg 3 p-d 2–5 ja lg 6¹ p-d 1 ja 2).

Seega on tahtlik lindude häirimine, eriti pesitsusajal, üldjuhul keelatud. Keelust üleastujaid võib karistada rahatrahviga ([LKS](#) § 74³). [Karistuseseadustiku](#) § 16 lg 1 kohaselt on tahtlus kavatsetus, otsene ja kaudne tahtlus (vt ka [KarS](#) § 16 lg-d 2–4). Tahtlikuks loetakse muu hulgas süütegu, mille isik paneb toime kaudse tahtlusega ehk kui ta peab võimalikuks, et linde pesitsusajal ja poegade kasvatamise ajal häiritakse, pesad ja munad hävitatakse või neid kahjustatakse. Riigikohus on öelnud, et „kui isik loob teadlikult sellise kausaalahela kulgemise, mille käiku ja tagajärgi ta ei suuda, oska ega ka taha kontrollida, kiidab ta need tagajärjed kaudse tahtluse tähenduses samal ajal ka heaks“.¹ Keskkonnainspeksioon võib keeldu eiravat isikut karistada ja temalt sisse nõuda ka loodusele tekitatud kahju ([LKS](#) § 77 lg-d 1 ja 2).

Raie piiramist loomade ja lindude kaitseks reguleerib ka metsaseadus. Selle seaduse § 40 lõike 10 kohaselt võib keskkonnaminister piirata raie loomastiku (sh linnustiku) kaitseks nende

¹ RKKKo, [3-1-1-76-16](#), p-d 16, 17.

sigimisperioodil mitme rindega puistus ja segapuistus 15.04–15.06. Keskkonnaminister ei ole siiani seadusega antud võimalust kasutanud ega raiepiiranguid oma määrusega kehtestanud.

Metsaseaduse § 40 lõige 10 on norm, mis võimaldab keskkonnaministril kehtestada üldise raiepiirangu ning ministri määrusega reguleeritud ja hõlmatud osas saab Keskkonnaamet raie taotluse lahendada määrusest lähtudes. Kui minister määrust kehtestanud ei ole, tuleb lähtuda LKS § 55 lõikest 6¹.

Raietööde tegemiseks riigilt loa saamiseks tuleb metsaomanikul või tema esindajal esitada Keskkonnaametile metsateatis ([MS](#) § 41 lg 1). Metsaomanik võib teha raiet 12 kuu jooksul pärast raie või metsakaitseeksperdi akti registreerimist metsaregistris ([MS](#) § 41 lg 13). Metsateatise saamisel tuleb Keskkonnaametil kontrollida, kas metsateatise alusel kavandatud raie vastab õigusaktide nõuetele. Kui raie ei vasta nõuetele, on Keskkonnaametil õigus selle registreerimisest keelduda. Keeldumist tuleks põhjendada kirjalikult ja soovitada ühtlasi viia tegevus õigusaktidega vastavusse. Kui kavandatud raie vastab õigusaktide nõuetele, registreerib Keskkonnaamet selle metsaregistris ([MS](#) § 41 lg-d 1, 6, 7, 8, 8¹, 13 ja 14).

Keskkonnaametil tuleb seega hinnata üheaegselt seda, kas metsateatis on nõuetekohane ja kas taotletav raie vastab õigusaktidele ([keskkonnaministri määruse](#) „Metsateatise esitatavate andmete loetelu ning metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtjad“ § 2). Seejuures tuleb tagada, et raiet lubades järgitaks LKS § 55 lõike 6¹ nõudeid.

Looduskaitseaduse § 55 lõikes 6¹ sätestatud keeldu tuleb järgida metsatööde tegijal ning seda peab silmas pidama ka riik tegevuseks luba andes. Ehkki vahetult hindab pesade olemasolu või puudumist metsatööde tegija, peab ka keskkonnaametnikel olema hea ülevaade lindude tõenäolistest pesitsemiseelustest puistute kaupa ning erinevate raieliikide mõjudest lindude pesitsusajal. Erinevate raiete mõju hindamisel linnustikule tuleb juhendada teadusuuringutest ning vajaduse korral seada metsateatisele proportsionaalsed tingimused, mis tagaksid metsaomaniku ja looduskaitse huvide vahel mõistliku tasakaalu. Täitevvõim ei saa raietööde kavandamisel jätta arvestamata LKS § 55 lõiget 6¹ ja hindamata raiete mõju lindude pesitsusrahule ning panna kogu vastutuse tööde tegijale.

[Metsaregistri](#) avalehel on teade „Tähelepanu! Lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ning lindude tahtlik häirimine on keelatud. Seetõttu soovime lindude pesitsuse kõrgajal 1. aprillist 31. juulini raieid mitte teostada“. Niisugune teade ei pruugi olla piisav LKS § 55 lõike 6¹ täitmiseks ega looduskaitseaduses ja metsaseaduses sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet

Marje Kask 6 93 8427
marje.kask@oiguskantsler.ee